

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำการสำรวจการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนทุก 2 ปี และจัดทำมาแล้ว 5 ครั้ง โดยเริ่มสำรวจครั้งแรกในปี พ.ศ. 2534 และครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต่อเนื่องสำหรับนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริมหรือพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้ดีขึ้น

เนื่องจากการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาหนึ่งที่มีบทบาทต่อภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันในระดับประเทศ ซึ่งส่งผลให้มีการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชากรในการทำการสำรวจครั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้ขยายขอบข่ายของการสำรวจให้ครอบคลุมถึงสถานประกอบการการผลิตขนาดเล็ก (มีคนทำงานน้อยกว่า 10 คน) ทุกประเภท นอกเหนือจากการผลิตในครัวเรือน และได้จัดประเภทของสถานประกอบการผลิตตามมาตรฐานสากล (ISIC) โดยอุตสาหกรรมการผลิตจะไม่รวมการทำการเกษตรต่อเนื่อง ซึ่งได้รวมไว้ในการสำรวจครั้งก่อน ๆ เพื่อให้ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก
- 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิต การจ้างงาน รายได้ และหนี้สินในการประกอบอุตสาหกรรม

การผลิตขนาดเล็ก

- 3) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน ส่งเสริมหรือพัฒนา

การประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กให้ดีขึ้น

1.3 ข้อมูลที่เก็บรวบรวม

- 1) ข้อมูลพื้นฐานของการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก
- 2) การใช้แรงงานและค่าตอบแทนแรงงานในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม
- 3) ค่าใช้จ่ายในการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก
- 4) รายรับ ผลผลิตและการใช้ประโยชน์จากผลผลิต
- 5) สินทรัพย์ถาวร
- 6) ภาวะหนี้สินของกิจการ

1.4 คู่มือรวม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กทั่วประเทศ (มีคนทำงานน้อยกว่า 10 คน) ที่ประกอบอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อขาย

1.5 แนวคิดและคำนิยาม

1) สถานประกอบการ

หมายถึง สถานที่หรือบางส่วนของสถานที่ที่มีที่ตั้งแน่นอน และมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะดำเนินโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมกิจการโดยนิติบุคคลก็ตาม

2) การประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก

หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการประกอบการผลิต (ประเภท D ตามการจัดประเภทอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทตามมาตรฐานสากล หมวด 15-37) ได้แก่ การเปลี่ยนรูปวัตถุให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกลหรือเคมีภัณฑ์ โดยไม่คำนึงถึงว่างานนั้นทำด้วยเครื่องจักรหรือด้วยมือ หรือทำในโรงงาน โรงซ่อม หรือเคหะสถาน หรือผลิตภัณฑ์นั้นขายส่งหรือขายปลีกก็ตาม การประกอบขึ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นนับว่าเป็นการผลิตด้วย

โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้ประกอบกัน คือ

- (1) การผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อขาย และอาจใช้บริโภคด้วย
- (2) มีจำนวนคนทำงานน้อยกว่า 10 คน โดยจะมีการจ้างลูกจ้างหรือไม่ก็ได้
- (3) งานที่ทำนั้นไม่คำนึงว่าทำด้วยมือหรือเครื่องจักร
- (4) ทั้งนี้ได้รวมการผลิตไว้เพื่อบริโภค แต่ในรอบ 12 เดือนที่แล้วก่อนวันสัมภาษณ์

ได้มีการขายไว้ด้วย

หมายเหตุ การผลิตนั้นผู้ประกอบการจะต้องจัดหาหรือซื้อวัตถุดิบ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์การผลิตบางส่วนหรือทั้งหมด

ในการสำรวจครั้งนี้ไม่นับรวม

(1) การรับจ้างเหมาผลิตที่สถานประกอบการหรือครัวเรือนอื่นจัดหาหรือซื้อวัตถุดิบ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ในการผลิตให้ทั้งหมด

(2) การแปรรูปผลผลิตการเกษตรในลักษณะที่เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการทำการเกษตร เช่น ทำสวนยางพาราแล้วนำน้ำยางที่ได้มาผลิตเป็นยางแผ่น หรือทำการประมงแล้วนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นของแห้ง เช่น กะปิ หมึกแห้ง กุ้งแห้ง เหล่านี้ไม่นับเป็นการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตครั้งนี้

ประเภทอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 การผลิตอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ

หมวด 15 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม

16 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

กลุ่ม 2 การผลิตสิ่งทอสิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสั้ว และผลิตภัณฑ์หนังสั้ว

หมวด 17 การผลิตสิ่งทอ

18 การผลิตเครื่องแต่งกาย รวมทั้งการตกแต่งและซ่อมสั้ว

19 การฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตกระเป๋าเดินทาง กระเป๋าถือ อานม้า เครื่องเทียมลาก และรองเท้า

กลุ่ม 3 การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ (ไม่รวมเฟอร์นิเจอร์)

หมวด 20 การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อ (ไม่รวม

เฟอร์นิเจอร์)

รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟางและวัสดุจากสานอื่น ๆ

กลุ่ม 4 การผลิตกระดาษ ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ การพิมพ์ และการพิมพ์โฆษณา

หมวด 21 การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

22 การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก

กลุ่ม 5 การผลิตเคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก

หมวด 24 การผลิตเคมีภัณฑ์

25 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

กลุ่ม 6 การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ

หมวด 26 การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ

กลุ่ม 7 การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์

หมวด 28 การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและ

อุปกรณ์)

29 การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

สื่อสาร

- 30 การผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชีและเครื่องคำนวณ
- 31 การผลิตเครื่องจักรและเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า
ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 32 การผลิตอุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการ
- 33 การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ การวัดความเที่ยง
และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ นาฬิกา
- 34 การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งรถพ่วง
- 35 การผลิตเครื่องอุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ

กลุ่ม 8 การผลิตอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ (รวมเฟอร์นิเจอร์)

หมวด 36 การผลิตเฟอร์นิเจอร์ รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่

อื่น

เช่น การผลิตเครื่องเพชรพลอย เครื่องดนตรี เครื่องกีฬา
ของเล่น เป็นต้น

37 การนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่

ไม่รวม หมวด 23 การผลิตผลิตภัณฑ์ถ่าน ไม้ก๊อก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่น
ปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปริมาณ
หมวด 27 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

น้ำมัน

3) คนทำงาน

หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้กับสถานประกอบการทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของ
ครัวเรือน โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน และไม่ได้รับค่าจ้างเดือนเงิน ประกอบด้วย

(1) ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการ/หุ้นส่วน ที่ทำงานให้สถานประกอบการทั้ง
ที่
ได้รับและไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน

(2) คนทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างเงินเดือน หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้สถานประกอบการ
ซึ่งมีเวลาทำงานไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเวลาการทำงานตามปกติ ของการประกอบอุตสาหกรรมการผลิต
นั้น โดยไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน แต่เจ้าของหรือผู้ประกอบการอาจให้เงิน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม หรือ
ช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างอื่น ๆ โดยไม่ถือเป็นค่าจ้าง

คนทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน อาจเป็นสมาชิกหรือผู้ช่วยธุรกิจของผู้ประกอบการ
หรือผู้ฝึกงาน

(3) ลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานให้กับสถานประกอบการ โดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างเป็นประจำ ตั้งแต่ระดับบริหาร นักวิชาการ เสมียน พนักงานต่าง ๆ เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้ปฏิบัติงานในห้องทดลอง พนักงานขาย และลูกจ้างที่ทำงานในกรรมวิธีการผลิต เป็นต้น ค่าจ้างที่ได้รับอาจเป็นรายปี รายสัปดาห์ รายวัน รายชั่วโมง หรือรายชิ้น ก็ได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้ที่สถานประกอบการส่งไปประจำที่สถานประกอบการอื่นด้วย เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย คนทำความสะอาด พนักงานขายตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

ไม่รวมคนทำงาน ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นที่ได้รับเบี้ยประชุมเป็นครั้งคราว
- (2) คนทำงานของสถานประกอบการอื่นที่มาปฏิบัติงานประจำที่สถานประกอบการแห่ง
- (3) คนทำงานที่รับงานไปทำที่บ้านแล้วนำมาส่งโดยไม่ได้ลงทุนซื้อวัสดุ อุปกรณ์ (แต่

อาจ

มีการใช้เครื่องมือส่วนตัวเล็กน้อยได้ เช่น มีด เข็ม ค้อน)

- (4) คนงานที่ทำงานเป็นระยะเวลานาน เช่น ลาไปรับราชการทหาร
- (5) คนที่สถานประกอบการจ้างมาทำงานเฉพาะอย่างเป็นครั้งคราว เช่น กรรมกรที่จ้าง

มา

ชนของ พนักงานเดินตลาดหรือตัวแทนขายที่ไม่มีเงินเดือนประจำ

4) อาชีพหลัก

หมายถึง งานประจำที่ทำเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพหรือใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ

5) อาชีพเสริม

หมายถึง งานที่ทำเพื่อหารายได้เพิ่มเติมจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ โดยใช้เวลารว่างจากงานประจำ หรือแบ่งเวลามาดูแลกิจการเป็นครั้งคราว หรืองานที่ใช้เวลาน้อยกว่าอาชีพหลัก

6) ค่าตอบแทนแรงงาน

(1) ค่าจ้าง เงินเดือน

หมายถึง เงินและ/หรือสิ่งของที่จ่ายให้แก่คนทำงานเพื่อเป็นค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน รวมทั้งค่าจ้างที่จ่ายให้แก่เจ้าของกิจการ ลูกจ้างที่มาทำงานเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะจ่ายเป็นงวดรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน รายชั่วโมง หรือรายชิ้น

เงินสดหรือสิ่งของที่มีใบค่านาคาหรือผู้ปกครองจัดหาให้บุตร หรือผู้ที่อยู่ในความปกครองตามหน้าที่ ไม่ถือว่าเป็นค่าจ้าง เงินเดือน

(2) ค่าตอบแทนแรงงานอื่น ๆ

- เงินโบนัส

หมายถึง เงินรางวัลตอบแทน หรือเงินรางวัลพิเศษที่จ่ายให้กับลูกจ้าง หรือเป็นเงินที่จ่ายให้เป็นกำลังใจแก่ผู้ทำงานเนื่องจากทำงานมีประสิทธิภาพ

- ค่าล่วงเวลา

หมายถึง เงินพิเศษที่จ่ายให้กับลูกจ้างเนื่องจากการปฏิบัติงานนอกเวลาปฏิบัติงานปกติ

- เงินพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากเงินโบนัส และค่าล่วงเวลา

(3)สวัสดิการ

หมายถึง เงิน สิ่งของ หรือบริการซึ่งจ่ายให้แก่ลูกจ้าง เพื่อเป็นการสงเคราะห์ หรือช่วยเหลือในการดำรงชีพ เช่น ค่าเช่าที่พัก ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสื้อผ้า การให้รถรับส่ง เป็นต้น

(4) เงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการประกันสังคม

หมายถึง เงินที่สถานประกอบการจ่ายสมทบเข้ากองทุนเพื่อการประกันสังคมของทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อมิให้ลูกจ้างได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องขาดรายได้ไปบางส่วนหรือทั้งหมด อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายทั้งในและนอกเวลาทำงาน การคลอดบุตร ทูพพลภาพ การว่างงาน ชราภาพ และเสียชีวิต เงินดังกล่าว เช่น เงินสมทบกองทุนประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

7) วัตถุดิบ

หมายถึง สินค้าหรือผลผลิตที่สถานประกอบการนำมาใช้เป็นส่วนประกอบทางกายภาพหรือทางเคมีเพื่อให้เกิดผลผลิตชนิดใหม่ รวมทั้งชิ้นส่วนที่มาจากสถานประกอบการอื่น เพื่อนำมาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปและวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป

8) ค่าจ้างเหมาจ่ายทำการผลิตสินค้า

หมายถึง จำนวนเงินที่เจ้าของกิจการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อเป็นค่าตอบแทนการทำการผลิตหรือทำสิ่งของส่วนประกอบสินค้า โดยทั่วไปผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบให้

9) มูลค่าเพิ่ม

คำนวณโดย ; มูลค่าเพิ่ม = มูลค่ารายรับ - ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง

ซึ่ง มูลค่ารายรับ ประกอบด้วย มูลค่าผลผลิต รายรับจากการรับจ้างเหมา
 ทำการผลิต และผลพลอยได้จากการผลิต
 ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าใช้จ่ายในการผลิตและ
 ดำเนินการ (ไม่รวม ค่าเช่าที่ดิน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้
 และค่าขนส่ง)

10) สินทรัพย์ถาวร

หมายถึง สินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานเกิน 1 ปี และมีมูลค่าซื้อเกินกว่า 1,500 บาท (ต่อ
 หน่วย)

สินทรัพย์ถาวร ได้แก่ ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้าง เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เป็นต้น

11) การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

(1) เครื่องคอมพิวเตอร์

หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สถานประกอบการมีไว้ใช้ในการดำเนินกิจการ และ
 สามารถใช้งานได้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์แบบกระเป๋าหิ้ว

ไม่รวม คอมพิวเตอร์ที่เสียใช้งานไม่ได้ หรือคอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็ก

(2) การใช้อินเทอร์เน็ต

หมายถึง สถานประกอบการนั้น ๆ มีการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์
 (แบบตั้งโต๊ะหรือแบบกระเป๋าหิ้ว) ที่เชื่อมต่อสู่อินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งอาจจะเป็นการเชื่อมต่อผ่านวงจรเช่า
 (leased line) หรือการเชื่อมต่อโดยการ “หมุนเข้า” (dial-up) ผ่านสายโทรศัพท์

สถานประกอบการหนึ่ง ๆ อาจมีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่จำเป็นต้องมีเว็บไซต์
 ของตนเองก็ได้

ไม่รวม การใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เครื่องคอมพิวเตอร์
 อาทิ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

1.6 การนำเสนอข้อมูล

ค่าที่ประมาณได้ของข้อมูลรายการเดียวกันในรายงานผลฉบับนี้ อาจมีความแตกต่างกันและ
 ผลรวมจากข้อย่อยแต่ละรายการอาจไม่เท่ากับยอดรวม ทั้งนี้เนื่องจากการปัดเศษทศนิยม